АВЛИГЫН ЭСРЭГ ТӨР ХУВИЙН ХЭВШЛИЙН ТҮНШЛЭЛ

МОНГОЛЫН АЖИЛ ОЛГОГЧ ЭЗДИЙН НЭГДСЭН ХОЛБОО

Сургалт, хууль зүйн албаны дарга Ж.Мөнх-эрдэнэ

Эхлэхийн өмнө

Төр гэж хүмүүсийн зан төрх, араншинг хамгийн сайн тусгасан нэгэн цул зүйл. Хэрэв хүн тэнгэрийн сахиус байсан бол төр хэрэггүй юм. Хэрэв тэнгэрийн сахиус хүнийг удирдах байсан бол төрд гадаад, дотоод хяналтын аль аль нь хэрэггүй юм...

АВЛИГЫН ЭСРЭГ ТӨР ХУВИЙН ХЭВШЛИЙН ТҮНШЛЭЛ

АГУУЛГА:

- 1. Төр хувийн хэвшлийн түншлэл гэж юу вэ ?
- 2. Авлига бий болох шалтгаан, нөхцөл
- 3.Хүнд суртлын нөхцөл байдал
- 4. Авлига, хүнд суртлын эсрэг хариу арга хэмжээ
- 5. Ажил олгогч эздэд ямар дэмжлэг хэрэгтэй вэ ?
- 6. Д▯ гнэлт

АВЛИГЫН ЭСРЭГ ТӨР ХУВИЙН ХЭВШЛИЙН ТҮНШЛЭЛ

Төр ба хувийн хэвшлийн түншлэл (ТХХТ)

“төрөл бүрийн салбаруудын сонирхол нэгдсэн, эрх тэгш этгээдүүд сайн дурын үндсэн дээр тохиролцон эрсдэлтэй асуудлаа хамтран шийдвэрлэх, үүрэг хариуцлага, чадамж болон нөөц бололцоогоо хуваалцах замаар адил зорилгууддаа хүрэхийг хэлнэ”

Дэлхийн эдийн засгийн форум

АВЛИГЫН ЭСРЭГ ТӨР ХУВИЙН ХЭВШЛИЙН ТҮНШЛЭЛ

1. Төр хувийн хэвшлийн түншлэл нь . . .

Т р, т ний т л ллийн байгууллага рийн онцгой эрхэд байгаа ажил, йлчилгээ, тодорхой ргээ шилжүүлэх, нээхэд хамтран ажиллах замаар буюу улс орны нийтлэг эрх ашиг сонирхолд нийцсэн х гжлийн томоохон т с л х т лб рүүдийг хэрэгж лэхэд гадаад дотоодын хувийн хэвшлийн х р нг оруулагчдыг гэрээний ндсэн дээр харилцан ашигтай байх зарчмаар татан оролцуулж тавьсан зорилго, зорилтоо хэрэгж лэх, улс орны эдийн засаг, нийгэмд үр г жт й, сайн йлс б тээхэд ил тод, шударга ёсны дагуу хууль зүйн хүрээнд харилцан нээлттэйгээр урт хугацаанд хамтран ажиллах албан ёсны эрх з йн харилцааг ойлгох нь

АВЛИГЫН ЭСРЭГ ТӨР ХУВИЙН ХЭВШЛИЙН ТҮНШЛЭЛ

1.1 ТӨР ХУВИЙН ХЭВШЛИЙН ТҮНШЛЭЛИЙН АЧ ХОЛБОГДОЛ

- Улс орны эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийг хурдасгана
- Богино хугацаанд хяналттай үр дүн бий болно
- ЭБАТ-уудын дур зоргоор авирлах байдал хаагдна
- Иргэд эрх, эрх чөлөөгөө бодит утгаар нь хэрэгжүүлж мэдээллийг чөлөөтэй, нээлттэй авах боломж бүрднэ
- Төр, хувийн хэвшил, иргэний нийгэм, иргэдийн үүрэг оролцоо адил тэнцүү болно
- Хариуцлагыг дан ганц төр хүлээхгүй оролцогчид бүгд адил тэнцүү хүлээнэ
- Сайн засаглал бий болно

АВЛИГЫН ЭСРЭГ ТӨР ХУВИЙН ХЭВШЛИЙН ТҮНШЛЭЛ

1.2 Бид яагаад түншлэж чадахгүй байна

- Иргэдийн эдийн засгийн наад захын хэрэгцээ хангагдаагүй байна
- Өөрт олдсон боломж бүрийг мөнгөөр төсөөлөн харж байна
- Хувиа хичээсэн аминчхан үзэл, хариуцлаггүй байдал, бусдыг үл тоох гэх мэт үйлдлүүд
- Хүнд суртал түүнээс *Авлига* үүсгэх сэтгэлгээ
- Хаалттай төвлөрсөн удирдлага, эргэж мэдээлэх тогтолцоогүй / мэдээллийг өөрт ашигтайгаар хэрэглэх/
- Тогтвортой үйлчлэх эрхийн актуудгүй

Энэ нь . . .

АВЛИГЫН ЭСРЭГ ТӨР ХУВИЙН ХЭВШЛИЙН ТҮНШЛЭЛ

2.1 Авлига үүсгэх шалтгаан */Хувийн Хэвшил /*

- Бага зардлаар их ашиг олох сонирхол
- Цаг хугацаа хэмнэх шаардлага
- Бараа, ажил үйлчилгээний борлуулалтыг хурдасгах шаардлага
- Бусдад төлөх өр төлбөрөө хугацаанд нь барагдуулах шаардлага гэсэн хувийн хэвшлийнхний хүсэл эрмэлзэл дээр хүч нэмэхийн зэрэгцээ . . .

АВЛИГЫН ЭСРЭГ ТӨР ХУВИЙН ХЭВШЛИЙН ТҮНШЛЭЛ

2.2. Авлига үүсгэх шалтгаан */Төрийн Албан Тушаалтан /*

- Хязгааргүй хэрэгцээгээ хангах хүсэл, сонирхол

/ албан бус буюу хууль бус /

- Төрийн албыг ашиглаж баяжих гэмт санаа, сэдэл / албан бус буюу хууль бус /
- Хууль тогтоомжийг өөрт ашигтайгаар хэрэглэх / хүсэл сонирхол /
- Мэдээллийг нуун дарагдуулах, үл мэдээлэх зэргээр өөрийн хүсэл сонирхолд нийцүүлэн ашиглах / хүсэл сонирхол /

Хүнд суртал үүсгэж бусдаас мөнгө, эд зүйл авах сэтгэлгээ төлөвшүүлэхийн зэрэгцээ удамшиж байна

АВЛИГЫН ЭСРЭГ ТӨР ХУВИЙН ХЭВШЛИЙН ТҮНШЛЭЛ

3. Хүнд суртлын эсрэг явуулсан арга хэмжээний зарим үр дүнгүүд:

- Хүнд суртлыг арилгахад бага болов ахиц гарч байна,
- Хүнд суртал үүсгэх үндэс, суурь нь ойлгогдож байна
- Хүнд суртлын талаар хийгдсэн судалгаа, шинжилгээний ажлууд байна
- Хүнд суртлын эсрэг нийгмийн ойлголт дээшиллээ
- Төрийн албан хаагчдын зүгээс илт хүнд суртал үзүүлэх хандлага буурсах төлөвтэй байна
- Төрийн байгууллагын нээлттэй хаалганы бодлого зөв арга хэмжээ болж төлөвших чигтэй байна
- Хүнд суртал хүрээгээ тэлж өргөжихөд бэлэн байдаг тул байнгийн анхаарал тавьж тогтвортой тэмцлийг нийгмийн бүх түвшинд хийх шаардлагатай байна

АВЛИГЫН ЭСРЭГ ТӨР ХУВИЙН ХЭВШЛИЙН ТҮНШЛЭЛ

4.1 Авлига, хүнд суртлын эсрэг хариу арга хэмжээ

- Хүнд суртлын асуудлыг ерөнхий ярихаас татгалзах,
- Хүнд суртлын бодит нөхцөл байдалд үнэлгээ хийх /хүнд суртлын талаарх судалгааг санхүүжүүлэгчийн хүсэл, саналд нийцүүлэн хийхгүй байж үнэн байдлыг илэрхийлэх/
- Улс төрийн хүрээ, хот, хөдөөд ялгавартай гарц бий болгох,
- Иргэд, хувийн хэвшил, иргэний нийгэм, хэвлэл мэдээлэлийн чадавхийг дээшлүүлж бэхжүүлэх
- Хүнд суртлын илэрсэн элементэд хүлээлгэх хариуцлагыг тодорхой болгож чангатгах

АВЛИГЫН ЭСРЭГ ТӨР ХУВИЙН ХЭВШЛИЙН ТҮНШЛЭЛ

4.2 Авлига, хүнд суртлын эсрэг хариу арга хэмжээ

Төрийн үүрэг

- Төрийн үйл ажиллагааг ил тод болгох,електрон хэлбэрт шилжүүлэх
- Зохион байгуулж буй ажлын явц болон үр дүнг өргөн сурталчлах, мэдээлэх,
- Төрийн албан хаагчдын чадавхийг дээшлүүлэх, амьжиргааны баталгааг сайжруулах
- Хувийн хэвшилтэй түншлэн ажиллах гэрээ, санамж байгуулж байх
- Хүнд суртлын эсрэг үйл ажиллагаанд хувийн хэвшлийг татан оролцуулах
- Хувийн хэвшлийг сургаж чадваржуулахад туслах
- Хамтын ажиллагааг аль болох урт хугацаанд хадгалахыг эрмэлзэх
- Зөвшөөрөл , лицензийг багасгах, хөнгөвчлөх
- Хүнд суртлын эсрэг үйл ажиллагааг санхүүжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх

АВЛИГЫН ЭСРЭГ ТӨР ХУВИЙН ХЭВШЛИЙН ТҮНШЛЭЛ

4.3. **Авлига, хүнд суртлын эсрэг хариу арга хэмжээ**

- Хүнд суртлын эсрэг авч хэрэгжүүлэх бодлого, хөтөлбөрөө шинэчлэх
- ХХ-ээс Хүнд суртлын эсрэг сурталчилгаанд зарцуулсан хөрөнгийг татвараас чөлөөлөх, урамшуулах тухай эрх зүйн орчин бий болгох
- Салбарын түвшинд /яамдад хүнд суртлын эсрэг бодлого хөтөлбөртөй болох, салбарын ТББ-г чадавхжуулах, ажилтны төлөөллийг дэмжих/
- Орон нутгийн түвшинд /орон нутгийн захиргаа,иргэд, ХХ-ийн хамтын ажиллагаа, орон нутгийн хөтөлбөр бодлоготой болох/
- Төсөл хөтөлбөрийн түвшинд /оновчтой сонгогдсон бүлэгт чиглүүлэх, тооцоо судалгаа, гэрээ, санхүүжилт, хэрэгжүүлэлт нь үргэлжлэх, амьдрах чадавхтай байхад анхаарах/
- Аж ахуйн нэгжийн түвшинд /хүнд суртлын эсрэг бодлого хөтөлбөртэй байх, гэрээ, хэрэгжүүлэлт, хөдөлмөрийн харилцаанд оролцогчдыг чадавхжуулах/
- Хөндлөнгийн үнэлгээ, дүгнэлтийн системийг бий болгох

АВЛИГЫН ЭСРЭГ ТӨР ХУВИЙН ХЭВШЛИЙН ТҮНШЛЭЛ

4.4. Авлига, хүнд суртлын эсрэг хариу арга хэмжээ

- Хувийн хэвшлийн чадавхийг бүх шатанд бэхжүүлэх
- Хүнд суртлын эсрэг ёс заншлыг ажлын байранд бий болгох,
- Хувийн хэвшлийн зүгээс “Авлига хүнд сурталтай тэмцэх менежментийн систем”-ийг бий болгож нэвтрүүлэх,
- ХХ-нь төрийн албаны хүнд суртлын аливаа илэрлийг зогсоох эрмэлзлэлтэй байж төртөй түншлэн ажиллах
- Төрийн албан хаагчдыг хүнд суртлаас ангид байлгахад бүх төрлийн дэмжлэг үзүүлэх

АВЛИГЫН ЭСРЭГ ТӨР ХУВИЙН ХЭВШЛИЙН ТҮНШЛЭЛ

4.5 Хүнд суртлыг арилгах үйл ажиллагааны санхүүжилтийн үндсэн эх үүсвэрүүд

Т□ свийн х□ р□ нг□
- Т□ рийн мэдлийн х□ гжлийн сангууд
- ШУТ Сангийн эх үүсвэрүүд
- Орон нутгийн т□ свийн х□ р□ нг□
- Хувийн х□ р□ нг□
- Хандив, тусламж
- Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийг бэхжүүлэх
- Бусад санх□ □ жилтийн эх үүсвэрүүд

АВЛИГЫН ЭСРЭГ ТӨР ХУВИЙН ХЭВШЛИЙН ТҮНШЛЭЛ

4.6 Авлига, хүнд суртлын эсрэг хариу арга хэмжээ

ТӨР ТҮҮНИЙ ТӨЛӨӨЛӨЛИЙН БАЙГУУЛЛАГА ТОМООХОН ААН

ТҮНШЛЭЛ
ИТГЭЛЦЭЛ
ИЛ ТОД БАЙДАЛ
ХАРИУЦЛАГА
МЭДЭЭЛЭЛ
ХЯНАЛТ

ХУВИЙН ХЭВШЛИЙН ХҮРЭЭНИЙХЭН

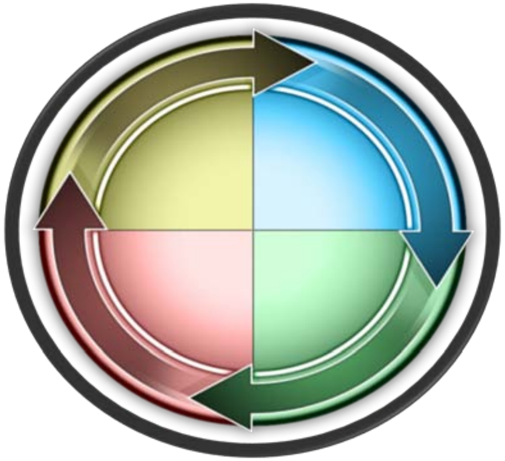

АВЛИГЫН ЭСРЭГ ТӨР ХУВИЙН ХЭВШЛИЙН ТҮНШЛЭЛ

4.7 Авлига, хүнд суртлын эсрэг хариу арга хэмжээ

- Хувиа хичээхгүй байх */ ТА хаагч аливаа шийдвэрийг олон нийтийн ашиг сонирхолд нийцүүлэн гаргадаг байх /*
- Шударга байх */ ТА албан үүргээ гүйцэтгэх явцад хөндлөнгөөс нөлөөлөх хэн нэгний өмнө үүрэг хүлээхгүй байх /*
- Бодитой байх */ Ажилд томилох, шийдвэр гаргах, асуудлыг шийдхэд бодит үнэнд нийцсэн байх /*
- Хариуцлага тооцдог байх */ ТА хууль бус үйлдэлд заавал хариуцлага тооцож олон нийтэд мэдээлдэг байх /*
- Ил тод байх */ гаргасан шийдвэрийнхээ үндэслэлийг танилцуулдаг байх. үйл ажиллагааны төлөвлөгөө боловсруулахад ИНТ-ийн саналыг авдаг байх /*
- Үнэнч байх */ Өргөсөн тангарагаа эрхэмлэж гаргасан шийдвэр нь олон нийтийн эрх ашгийг хамгаалсан байх /*
- Манлайлагч байх */ ТА авлига, хүнд суртлын эсрэг өөрийн биеэр үлгэрлэн ажиллах /*

АВЛИГЫН ЭСРЭГ ТӨР ХУВИЙН ХЭВШЛИЙН ТҮНШЛЭЛ

4.8 Үүний тулд . . .

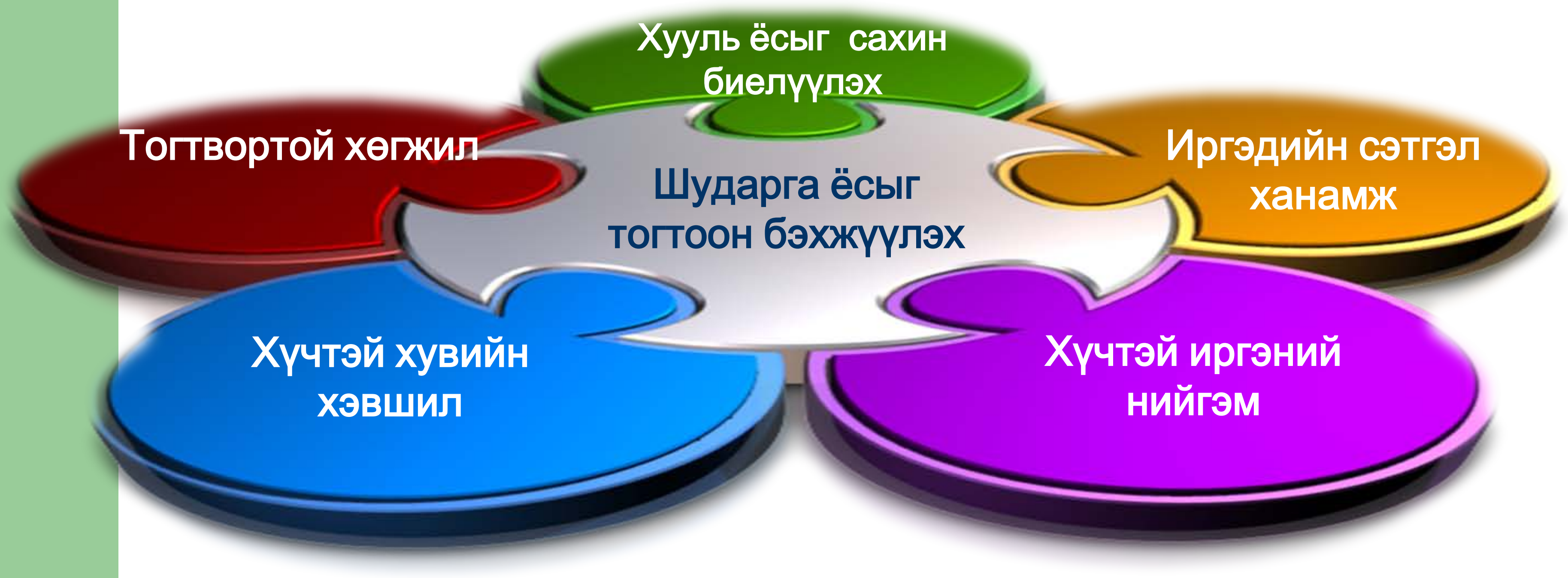

АВЛИГЫН ЭСРЭГ ТӨР ХУВИЙН ХЭВШЛИЙН ТҮНШЛЭЛ

4.9.Одоо яах ёстой гэж

1 арга зам

- Мэдэх эрхийг хүлээн зөвшөөрөх
- Мэдээллийн ил тод байдлийг бий болгох тухай хуулийг батлах

2 арга зам

- Сонирхолын зөрчилдөөнийг арилгах
- Иргэдийн эрхийг баталгаажуулах
- Хүчтэй иргэний нийгмийг төлөвшүүлэх

3 арга зам

- Хувийн хэвшлийг хүлээн зөвшөөрөх
- Хувийн хэвшлийн Нийгмийн хариуцлагыг хөгжүүлэх
- Хувийн хэвшлийн хүчийг бүрэн ашиглах

4 арга зам

- Төрийн албаны шуурхай байдлыг бий болгох
- Төрийн албан хаагчийн мэргэжил ур чадварыг дээшлүүлэх
- Хоёрдмол утгатай эрх зүйн актыг хориглох

5 арга зам

- Иргэдийн үнэлгээнд суурилсан төрийн үйлчилгээг бий болгох
- Мэдээллийн нэг цэгийн урсгалыг бий болгох

Авлига, хүнд суртлаас урьдчилан сэргийлэх менежментийн системийг нэвтрүүлэх

АВЛИГЫН ЭСРЭГ ТӨР ХУВИЙН ХЭВШЛИЙН ТҮНШЛЭЛ

5. Ажил олгогч эздэд ямар дэмжлэг хэрэгтэй вэ ?

—

- Ажил олгогч, эздийн өмчлөх эрхийг хүндэтгэж ойлгох,
- Ажил олгогч эзэдтэй байгуулсан гэрээ эрхийн актийг биелүүлдэг байх
- Ажил олгогч эздийн удирдан зохион байгуулах эрхэд дэмжлэг үзүүлэх
- Хувийн өмчийн халдашгүй байдлыг хангах
- Төр засаг, түүний төлөөллийн байгууллагатай тэгш харилцах боломж бүрдүүлэх
- Тендер худалдан авах ажиллагааны үр дүнг мэдээлдэг байх
- Иргэдийг бизнес, хүний эрх, хууль тогтоомжтой холбоотой мэдээллээр адил тэнцүү хангах
- Иргэдэд төрийн бүх төрлийн үйлчилгээг ижил хүртдэг болгох
- Эдийн засгийн бодит дэмжлэг үзүүлж хариу хяналтаа чангатгах
- Хууль эрх зүйн тогтвортой байдлыг бий болгох

6.ДҮГНЭЛТ:

1. Монгол улсад Хүнд суртлыг арилгах арга замуудын нэг нь Төр, хувийн хэвшлийн түншлэл, ил тод байдлийг бий болгох явдал
2. Хүнд суртлыг арилгахад хувийн хэвшлийн үүрэг, оролцоог өргөжүүлж тэдний хүч, нөөц боломжийг ашиглах
3. Хүнд суртлын эсрэг Төр , хувийн хэвшлийн түншлэлийг хөгжүүлэн хэрэгжүүлэх эдийн засаг, эрх зүйн орчинг нэн яаралтай бүрдүүлэх
4. Хүнд суртлын эсрэг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлд оролцогч төрийн болон хувийн хэвшлийнхний чадавхийг дээшлүүлэх
5. Хүнд суртлын эсрэг Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийг хөгжүүлэхэд нийгмийн бүх салбарын иргэдийн идэвх оролцоог дээшлүүлэх бодлогын болоод дэмжлэгийн арга хэмжээ авах
6. Иргэдийн мэдэх эрхийг баталгаажуулах
7. Төрийн байгууллагын хэт хаалттай байдлыг арилгах
8. Чухал төсөл хөтөлбөр, стратегийн ач холбогдол бүхий үйл явдлийг хэрэгжүүлэхэд иргэний нийгмийн төлөөллийг оролцуулдаг байх
9. Итгэ гэхдээ шалга зарчмыг хэрэгжүүлэх . . .

ХҮНД СУРТАЛТАЙ ТЭМЦЭХЭД ХУВИЙН ХЭВШЛИЙН ҮҮРЭГ, ОРОЛЦОО.

Анхаарал тавьсанд баярлалаа!

Ж.Мөнх-эрдэнэ
Монголын Ажил Олгогч Эздийн
Нэгдсэн Холбооны сургалт, хууль зүйн албаны дарга

Бага тойруу- 44А Улаанбаатар-48
Монгол Улс

Утас: +976-11-314579, 326513, 326445, 318896, 1941
Факс: +976-11-325635
E-mail: munkh-erdene@monef.mn, monef@magicnet.mn